

Пощенски марки от 1913 г. за Балканските войни

автор: К.ГЕРБОВ

<http://nauka.bg/forum/index.php?showtopic=15165>

България

По повод честването на 100-годишнината от Балканската война 1912-1913 г. у нас бяха издадени книги с репродукции на документални снимки и илюстрирани пощенски картички, отпечатани през годините на войната от държавни ведомства, частни организации, знайни и незнайни книжари. Сюжетите на картичките имат за цел главно да пропагандират успешните военни действия, водени от българската войска. Застъпени са и портрети на главните политически и военни ръководители на България и нейната армия.

Нямам сведение дали в новите издания за 100-годишнината на Балканската война са упоменати и показани марките, издадени официално от Дирекцията на пощите, телеграфите и телефоните в България, за да отбележат събитието веднага, след като то е приключило. Историята на пощенско-филателното издание „Освободителна война 1912-1913 г.“ е любопитна и донякъде конфузна.

Както знаем, Балканската война трае от 26 септември/9 октомври 1912 г.

до 17/30 май 1913 г. Победата на съюзниците България, Сърбия и Гърция слага край на петвековното османско господство на Балканския полуостров. Османската империя губи почти всичките си владения в Европа, което се възприема като освобождение на тези земи. Одринска и Беломорска Тракия заедно с Източна Македония попадат под българска власт.

Балканската война е наречена Освободителна за българите, живели до тогава в пределите на Османската империя. Това дава основание на българската пощенска администрация да отбележи завършването на войната с подобаващо филателно-пощенско издание.

Подготовката за отпечатване и пускане в употреба на нови пощенски марки е сравнително дълъг процес. Първо трябва да се уточни какви ще бъдат сюжетите, после кой ще бъде художникът, той да изготви проекти за бъдещите марки. След като се одобрят художествените проекти, те трябва да се отпечатат, което също е свързано с немалко време за изготвяне на печатните форми, направа на пробни отпечатъци, отпечатване на крайното

количество марки по одобрените проекти и проби.

Издателите на българските пощенски марки, желаещи да отбележат победата през 1912-1913 г., са били притиснати от липсата на достатъчно време. Затова те решават да приложат изпитаната в такива случаи практика: да използват пощенски марки от предишни издания, налични в държавното хранилище, като върху тях допълнително отпечатат подходящ текст за знаменателното събитие. Допълнителният двуреден текст „Освоб. война/1912-1913” е поставен върху марки, издадени в 1911 г. по повод на 50 годишнината от рождението на цар Фердинанд I. Сюжетите са: Асеновата

крепост край Асеновград (1 ст.), портрети на цар Фердинанд I в различни униформи (2, 5, 10 и 25 ст.), изглед от Търново със Света гора (3 ст.), Искърският пролом при Лютиброд (15 ст.).

Поръчката за отпечатване на допълнителните текстове е направена на 15/28 май 1913 г., два дена преди подписване на Лондонския мирен договор на 17/30 май, с който формално е следвало да се сложи край на войната. Последното обаче не става и на 16/29 юни България започва нова, Междусъюзническа война.

Марките „Освоб. война 1912-1913” са пуснати в употреба на 6/19 август 1913 г. Това е след като Междусъюзниче-

Издание 1913 год.

Дата на поръчката	КОЛИЧЕСТВА							Други сведения
	1 ст.	2 ст.	3 ст.	5 ст.	10 ст.	15 ст.	25 ст.	
15. 5. 1913	1000000	500000	500000	1000000	1000000	500000	500000	Издадени за ознаменуване на водената освободителна война през 1912/13 г. Препечатването извършено в държ. печат. в София. Пуснати в употребление на 6 август 1913 г.

ската война вече е приключила и на 28 юли/ 10 август с. г. е подписан Букурещкия мирен договор. Неговите последствия са окачествени като Първа национална катастрофа за България. Тя е принудена да отстъпи Южна Добруджа на Румъния.

Конфузът, за който стана дума е, че в деня на пускане на марките в употреба, войната за едни българи действително е била Освободителна. Други, обаче, се оказва че са вече жители не на България, а на Румъния

Днес е по-лесно (и по-евтино) да се намерят пътували марки (с печати) от ниските стойности, затова в по-едър план са показани такива.

Румъния

Както бе отбелязано, на 28 юли/10 август 1913 г. в Букурещ е подписан Букурещкия мирен договор, според който Румъния придобива освен Силистра, отстъпена ѝ по силата на Санктпетербургския протокол от 26 април/9 май 1913 г., и останалата част на Южна Добруджа.

На 28 юни/11 юли 1913 г. румънските войски преминават границата и влизат в Силистра. Генерал Хърджеу докладва с телеграма до крал Карол I в Букурещ: „Днес в 12 часа крепостта Силистра премина под короната на Ваше кралско величество!“. Силистра става префектура на новия окръг Доросторум в румънското кралство.

Румънска пощенска картичка

Румъния също решава да издаде марки за присъединяването на Южна Добруджа към кралството. Както стана дума, за отпечатване на оригинални марки е необходимо време. Затова румънските марки, наречени „Анексиране на Южна Добруджа“, са пуснати в употреба едва на 25 декември 1913 г.

25 декември 1913 г. Присъединяване на Южна Добруджа към Румъния.

В употреба до 8 януари 1914 г. Тираж: по 50 000.

1913, 25. Dez. So.-Ausg. zur Rückgewinnung der Provinz Silistra. Bdr.; gez. 11½:13½~.

bc) Dobrudja mit Fahne

be) Donau-übergang

bd) Alte Donau-festung und Königskrone

bf) Ansicht von Constanta

bg) Mircea cel Mare (1387) und Karl I.

bh) Ansicht von Silistra

Цялата поредица съдържа 10 номинални стойности, показващи шест сюжета, както следва: 1 бан - алегория „Добруджа с румънското знаме”, до нея е застанало дете, на заден план се виждат очертанията на Силистра на брега на Дунав и изгряващо слънце; 3 и 50 бани, 1 и 2 леи – кралска корона над антична крепост, лаврова клонка; 5 и 40 бани – прехвърлянето на румънските войски Силистра през Дунав по понтонния мост; 10 бани – изглед от Констанца; 15 бани – портрети на влашкия войвода Мирчо Велики, завладял Силистра през 1387 г. и новият ѝ владетел, - румънския крал Карол I, разрушената средновековна крепост Силистра, орелът от румънския герб, лаврова и дъбова клонки; 25 бани – изглед от Силистра с улица, водеща към р. Дунав.

